



آموزش حسابداری؛

هماهنگی بین اعضای هیئت علمی

گفتگو با

آقای دکتر محمدحسین قائمی

عضو هیئت علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

سازش

در آغاز گفتگویمان خواهشمندیم خوانندگان مجله را از دوره‌های حسابداری و ویژگیهای آنها در گروه حسابداری دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی و همچنین با فعالیتهای دانشگاهی تان آشنا فرمایید.

دکتر قائمی

رشته حسابداری در دانشگاه بین‌المللی امام خمینی بیش از ۴۰ سال سابقه دارد و از نظر مرتبه علمی و تجربه استادان گروه حسابداری نیز در کشور دارای جایگاه خاصی است. تمام اعضای هیئت علمی این گروه دانشیار هستند. شاید هم وجه ممتاز گروه حسابداری این دانشگاه هماهنگی کامل بین اعضای هیئت علمی در اجرای وظایف خود و آموزش دانشجویان است. از سال ۱۳۸۲ در این دانشگاه دوره کارشناسی ارشد و از سال ۱۳۹۲ دوره دکترای حسابداری اجرا می‌شود. اینجانب هم از سال ۱۳۷۹ به صورت تمام وقت در این گروه فعالیت دارم؛ افزون بر آن بیش از ۲۲ سال نیز به عنوان مدرس و استاد راهنما و مشاور و داور پایان نامه و رساله‌ها در دانشگاه‌های مختلف از جمله دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه علوم اقتصادی، دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی و دانشگاه امام صادق (ع) فعالیت دارم. زمینه‌های اصلی آموزشی و پژوهشی من شامل اصول حسابداری، حسابداری مدیریت، سرمایه‌گذاری و بازار سرمایه است.

بلکه مشکل در اجرای برنامه‌ها از سوی سیستمی است که توان آموزش این تعداد دانشجو را ندارد.

سایر

ارتباط دانشگاه با مراجع حرفه‌ای حسابداری که ارتباط تنگاتنگی با حسابداران دارند، چگونه است؟ آیا همکاری متقابلی وجود دارد؟ دانشجویان شما چگونه از رابطه همکاری شما منتفع می‌شوند؟

دکتر قائمی

در دانشگاه ما با مراجع حرفه‌ای حسابداری ارتباط رسمی وجود ندارد، اما سه نفر از استادان حسابداری در زمینه آموزش و پژوهش با سازمان حسابرسی همکاری دارند. این استادان از تجربه‌های به‌دست‌آمده برای هدایت و آموزش دانشجویان استفاده می‌کنند و به این ترتیب فرصت مناسبی برای دانشجویان خواهد بود تا با مسائل اجرایی و تحولات مسیر آینده حرفه حسابداری آشنا شوند.

باتوجه به ماهیت

کاربردی بودن رشته حسابداری

9

تحولات محیطی

همواره ضرورت بازنگری در

رشته‌ها و برنامه‌های درسی

وجود دارد

سایر

وضعیت پژوهش‌های دانشگاهی چگونه است؟ آیا تاکنون پژوهش‌های دانشگاهی که به‌وسیله دانشجویان

سایر

تا چه اندازه اطمینان دارید که رشته‌ها و برنامه‌های درسی حسابداری دانشگاه، پاسخگوی نیازهای آینده شغلی دانشجویان است و چگونه برنامه‌های درسی با نیازهای در حال تغییر محیط کسب‌وکار منطبق می‌شود؟

دکتر قائمی

با توجه به ماهیت کاربردی بودن رشته حسابداری و تحولات محیطی، ضرورت بازنگری در رشته‌ها و برنامه‌های درسی همواره وجود دارد. به‌نظر می‌رسد وظیفه برنامه‌ریزی درسی باید به عهده وزارت علوم باشد و با اجرای مطالعه‌های رسمی و نظام‌مند (دستکم در دوره‌های پنج‌ساله) ضمن کسب بازخورد از برنامه‌های آموزشی، نیازهای جدید محیط کسب‌وکار شناسایی شود. به اتکای تجربه شخصی در محیط آموزشی و حرفه‌ای می‌توانم ادعا کنم حدود نیمی از دانش‌آموختگان حسابداری از دانشگاه‌های با درجه اعتبار بالا (در رشته حسابداری)، می‌توانند به پشتوانه تحصیلات خود در محیط‌های کاری، موفق و جوابگوی نیازهای کارفرمای خود باشند.

در سالهای اخیر به‌دلیل فراوانی دانش‌آموختگان حسابداری (به‌ویژه در سطح کارشناسی و به‌تازگی در سطح کارشناسی ارشد) از دانشگاه‌های مختلف و در دوره‌های غیرحضور و مانند اینها (که خارج از ظرفیت این دانشگاهها بوده)، نسبت افرادی که با کیفیت خوب آموزش دیده‌اند به کل تعداد دانش‌آموختگان، در حال کاهش است.

همچنین با توجه به تغییر رویکرد دانشگاه‌های معتبر و قدیمی از دوره‌های کارشناسی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی، وضعیت نامناسب‌تر خواهد شد.

به‌باور من اهمیت دوره‌های کارشناسی، در محیط کسب‌وکار بیشتر از دوره‌های تحصیلات تکمیلی است. در بسیاری موارد می‌بینیم که دانشجویان دوره‌های کارشناسی ارشد به اندازه کافی از مبانی حسابداری اطلاع ندارند و حتی دانش‌آموختگان کارشناسی در رشته‌های نامربوط (مانند کشاورزی و پرستاری) در دوره‌های کارشناسی ارشد حضور دارند. خلاصه کلام این‌که برنامه‌های درسی برای پاسخگویی به نیازهای آینده شغلی دانشجویان مشکل عمده‌ای ندارند،

دانشگاه شما انجام شده به پیشرفت علمی و حرفه‌ای رشته حسابداری کمک کرده است؟ می‌توانید از چند مورد مشخص نام ببرید؟

وجه ممتاز

گروه حسابداری این دانشگاه

هماهنگی کامل بین

اعضای هیئت علمی

در اجرای

وظایف خود و

آموزش دانشجویان

است

دکتر قائمی

رویکرد بیشتر پژوهش‌های دانشگاهی، یک رویکرد آموزشی است و تحقیق به عنوان بخشی از فرایند تعلیم دانشجویان نقش دارد. به دلیل محدودیتهایی که در پژوهش‌های دانشگاهی وجود دارد، بعید است دست‌اندرکاران تمایلی به استفاده از نتیجه‌های آنها داشته باشند. زمان، اطلاعات مورد نیاز، و منابع مالی مهمترین مانع‌هایی است که موجب می‌شود پژوهش‌ها (پایان نامه‌ها و رساله‌ها که منشأ اصلی تولیدهای پژوهشی است) نتوانند کیفیت لازم را برای اثربخشی در سطح حرفه داشته باشند. البته ضعف تجربه و انگیزه و اختصاص

ندادن وقت مناسب از سوی استادان راهنما و مشاور می‌تواند به عنوان عوامل دیگر تلقی شود که بارها این امر در جلسه‌های دفاع از پایان نامه‌ها و رساله‌ها مشاهده شده است.

در دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، پایان نامه‌ها و رساله‌ها جدی گرفته می‌شود و به طور معمول جلسه‌های دفاع، محل بحث و گفتگوی علمی است که این امر تا حدود زیادی کیفیت کارهای پژوهشی را افزایش می‌دهد. در اصل استفاده از نتیجه‌های پژوهش‌ها به متولیان و دست‌اندرکاران حرفه مربوط می‌شود، زیرا پژوهشگر نمی‌تواند تمام ملاحظه‌های مرتبط با استفاده‌کننده (دست‌اندرکاران) و الگوی تصمیم‌گیری آنان را در نظر بگیرد؛ مگر آن‌که تحقیق به صورت سفارشی تعریف و اجرا شود.

سازمان

شناس دانشجویان حسابداری دانشگاه شما برای موفقیت در امتحان حسابدار رسمی چقدر است و آیا دانش‌آموختگان حسابداری دانشگاه شما تمایلی برای گرفتن مدارک حرفه‌ای خارجی مانند مدرک انجمن حسابداران رسمی خبره (ACCA) و یا انجمن حسابداران خبره مدیریت (CIMA) دارند؟

دکتر قائمی

به اعتقاد من، دانش‌آموختگان حسابداری از دانشگاه‌های معتبر با معدل بالاتر از ۱۷ (از دروس تخصصی و اصلی) می‌توانند در آزمون حسابداری رسمی موفق باشند؛ نکته اینست که تنها گذراندن دروس کارشناسی، شانس کمی برای موفقیت ایجاد می‌کند، مگر برای کسانی که سابقه و تجربه مناسب در حرفه داشته باشند. اما دیده می‌شود که در بین دانشجویان کارشناسی ارشد تمایل به دریافت مدرک حرفه‌ای وجود دارد.

سازمان

به نظر شما روش آزمون، محتوا و نوع امتحان حسابدار رسمی برای ورود افراد شایسته و باصلاحیت به حرفه حسابداری مناسب است و آیا پیشنهادی برای بهبود آن دارید؟

دکتر قائمی

تا آنجا که اطلاع دارم در حد قابل قبولی است و البته مانند هر آزمون دیگر خالی از اشکال نیست. پیشنهادم این است

شایان ذکر است در سالهای پیشین در گروه آموزشی ما، با هدایت استادان برای دانشجویان دوره‌های کارشناسی، دستکم یک بار اردوهای علمی و آموزشی برگزار می‌شد (مانند حضور در مجمع سالانه شرکت‌های بزرگ و بازدید از شرکت‌های تولیدی و سیستم مالی آنها)؛ اما در سالهای اخیر (به‌رغم هزینه ناچیز برای دانشگاه) این فعالیت‌ها به‌طور کلی تعطیل شده است و مسئولان تمایلی به برگزاری این‌گونه برنامه‌ها ندارند.

ج- اضافه کردن واحدهای عملی به دروسهای تخصصی سال آخر دوره کارشناسی؛

د- تعریف و برگزاری کارگاه‌های آموزشی به‌گونه‌ای که دستکم در دوره کارشناسی و در دوره کارشناسی ارشد و دکتری ۳ کارگاه برنامه‌ریزی و اجرا شود؛

ه- ارائه موارد خاص در دروسهای سال آخر؛

و- تولید و نمایش فیلم‌های آموزشی؛

ز- برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت و بازآموزی برای استادان در قالب کارگاه‌های آموزشی؛ و

ح- الزام دانشجویان به ادامه پروژه درسی در برخی از دروسهای اصلی و تخصصی.

لازم است یادآوری کنم که مطابق رویه ۱۰ سال اخیر، در دروس مدیریت مالی ۱ و ۲ در دوره کارشناسی و تصمیم‌گیری در مسائل مالی در دوره کارشناسی ارشد و مدیریت سرمایه‌گذاری در دوره دکتری، دانشجویان را ملزم می‌کنم تا پروژه‌ای را به‌شکل استاندارد در مورد تعدادی از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس تهران اجرا کنند و در آن برخی تکنیک‌ها و مدل‌ها در شرایط واقعی به‌وسیله دانشجویان اجرا و مرور می‌شود. این پروژه‌ها که در واقع یک تمرین بزرگ عملی است، برای دانشجویان ارزش افزوده بالایی دارد و بیشتر پس از فراغت از تحصیل به ثمرهای آن پی می‌برند.

سایر

امید داریم تا ویژگی‌های دوره‌های آموزشی رشته حسابداری دانشگاه بین‌المللی امام خمینی شاید الگوی مناسبی باشد برای بسیاری از محیط‌های آموزشی حسابداری کشور که با الهام از آن، الگویی موفق و پیشرفته طراحی کنند.



که می‌شود ابتدا، **موردهای عملی (Case)** که از سوی افراد حرفه‌ای و با صرف وقت مناسب طراحی می‌شود، به‌عنوان بخشی از پرسش‌ها ارائه شود و سپس متخصصان، ارزیابی آزمون و تحلیل و بررسی آزمون‌های گذشته را انجام دهند تا ایرادهای آزمون‌های گذشته شناسایی شود. در این زمینه، سازمان سنجش می‌تواند شاخص‌های کمی را برای ارزیابی پرسش‌ها، تعیین و به طراحان آزمون ارائه کند. همان‌گونه که ما در کمیته طراحی پرسش‌های تخصصی رشته مدیریت مالی (در سازمان سنجش)، نتیجه‌های ارزیابی پرسش‌های سال قبل را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهیم.

سایر

چه پیشنهادی برای مراجع حرفه‌ای حسابداری ایران برای بهره‌گیری بیشتر و مؤثرتر از امکانات آموزشی حسابداری دانشگاهتان دارید؟

دکتر قائمی

متأسفانه به‌دلیل بوروکراسی حاکم بر محیط دانشگاه، نمی‌توان به مراجع حرفه‌ای توصیه عملی مؤثری ارائه کرد. در صورت رفع موانع اداری و ایجاد انگیزه برای استادان، توان ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی به مراجع حرفه‌ای وجود دارد. به هر صورت، ارائه اولویت‌ها و زمینه‌ها و موضوع‌های پژوهشی و حمایت از پژوهشگران مفید خواهد بود.

سایر

چه پیشنهادی برای مؤثرتر کردن نقش دانشگاه‌ها در آموزش حسابداری و آماده‌تر ساختن دانش و مهارت حسابداران و انطباق بیشتر آنها برای ورود به حرفه دارید؟

دکتر قائمی

پیشنهادها را می‌توانم به این ترتیب برایتان برشمارم:
الف- برنامه‌ریزی و ایجاد انگیزه در استادان و دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی برای اجرای پژوهش‌های کاربردی، که این کار در مسئولیت معاونت پژوهشی دانشگاه‌ها است؛

ب- در اختیار گذاشتن امکانات لازم برای ایجاد و تقویت درک عینی دانشجویان از محیط کسب‌وکار مانند حضور در مجامع عمومی شرکت‌ها، بازدید از شرکت‌ها و برگزاری جلسه با افراد حرفه‌ای فعال؛